

Indrukken van een wintermaand in Spanje

Door Mary Pos

Josep Maria gaat op de vogeljacht

Het was enkele dagen na 6 januari, als in Spanje het grootste feest van het jaar, dat van Drie Koningen, wordt gevierd. Tegelijk het Sint Nicolaasfeest voor de kinderen.

We waren die maand in de vissersplaats Blanes, een levendig stadje aan de zuidelijkste punt van de Costa Brava, waar zich tot nu toe, wonderlijk genoeg, nog geen „overwintersaars” bevinden. Misschien omdat het er iets koeler is dan in de overvolle zuidelijker gelegen touristenoorden van Spanje.

Op die zachtzonnige zondagmiddag waren we op weg naar de hooggelegen hermitage Santa Christina, een kapel nu met er naast het oude woonhuis van de vrijgezel Pedro en zijn stokoude moeder aan wier zorg de kapel is toevertrouwd.

Toen passeerde ons Josep Maria, tengere gebrilde jongen, aan zijn schouder een tweeloopsgeweer, dat hij omdat hij al zeventien was op Driekoningendag had gekregen. Ik vroeg hem naar de bekende weg: wat hij er mee ging doen? „Vogels schieten natuurlijk” zei hij, voor hem de doodgewoonste zaak ter wereld. Maar omdat ook hij weet dat die „etranjeros” om een voor hem duistere reden daar heel erg tegen zijn, voegde hij er haastig aan toe: „Maar alleen grote vogels die kleintjes lonen de moeite niet.”

Mijn commentaar behoeft ik niet weer te geven. Toen ik tenslotte zei dat de vogels bovendien ons aller bezit waren, vooral de trekvogels, zei Josep Maria: „maar als ze hier zijn dan zijn ze van ons en bovendien laten we ook nog zoveel Franse jagers hier op vogels schieten!” hetgeen hij heel liberaal van de Spanjaarden vond. Toen ik hem zei dat ik dan wel eens een brief aan de „Generalissimo” zou schrijven over dat vogels schieten en vangen werd zijn jongensachtig gezicht een brede lach. „Die gaat toch met een paar weken weg!” lachte hij. En dat ik dan in dat geval aan diens opvolger zou schrijven, daarover haalde hij zijn smalle schouders op. Die deed evenmin iets: „de vogels waren er om op te schieten, om in een kooitje te zetten en thuis te laten zingen of om op te eten!”

Nu is er hier in de hele omtrek geen vogel meer te vinden behalve de meeuwen langs de kust, een enkele sperwer (voor mij tot nu toe onzichtbaar) en de duiven van de Maritima van Blanes, die door iedereen worden gerespecteerd en er een herenleventje leiden. Want wreed zijn de Catalanen in geen geval. Zij hebben enorm veel goede eigenschappen, waaronder hun grote eerlijkheid. Als ze inzagen dat ze met vogels schieten of vangen een

soort diefstal zouden bedrijven, ze zouden deze „sport” als trotse en hardwerkende Catalanen onmiddellijk staken en zich, wat de kust betreft, nóg meer op de sport van het vissen toeleggen dan ze nu al doen, al is er zelfs vóór de beroepsvissers in de winter bijna niets te vangen.

Mijn buurvrouw en haar „pájaro”

De meeste spanjaarden zijn „dól op vogeltjes” n.l. in een kooitje, meestal met de kleinst mogelijke afmetingen, om elke dag van het zingen of tsjilpen van hun „pájaro” te genieten. De pajaró van onze buurvrouw op dezelfde etage als waar ons „departemento” zich bevindt, is een puttertje en de oogappel van haar en haar kinderen. Bij enigszins goed weer wordt zijn kooitje elke dag naar het balkon gedragen, en op een keer vond ze het heel erg dat het diertje de koude winternacht daar had moeten doorbrengen, omdat de familie door een of andere oorzaak niet thuis was gekomen. Maar hij overleefde het gelukkig en zijn zakje zaad staat altijd naast het kooitje. Ook heeft hij altijd zijn bakje vol met het lekkere bergwater van hier.

De schipper van de „Vincente Rafels”

En dan is er de schipper van de grote vissersboot „Vincente Rafels”, die er vooral des nachts op uittrekt om te vissen. De boot heeft de afmetingen van een kleine kustvaarder en de schipper is een man uit één stuk. Maar hij is dol op zijn vogeltjes en vooral op hun zingen. Aan de voorzijde van zijn stuurhut heeft hij wel tien miniatuurkooitjes hangen. Daar zitten zijn zangertjes, die elkaar niet kunnen zien, alleen maar horen. Vandaar dat hun zang hun enige communicatie is en behalve het water en het zaad hun enige vreugde, vooral voor het vogeltje dat hij in zo'n klein kooitje heeft zitten, dat het zich nauwelijks bewegen kan. En zo hoort men in alle smalle straatjes van Blanes de gekochte of meestal gevangen vogeltjes zingen, fluiten of tsjirpen in de overdag aan de buitenmuur opgehangen kooitjes, zoals in geheel Spanje. Zij, die b.v. Barcelona wel eens hebben bezocht weten dat op de Ramblas, de grote wandelboulevard in het hart van de stad, de zangvogeltjes bij honderden te koop worden aangeboden. Op die wijze verdwijnen de vogels via België, Frankrijk, Italië en Spanje uit ons aller natuur.

De fatale toeristen-industrie

In Spanje verdwijnen de vogels ook nog door een andere oorzaak, behalve door de jachtlust, die de Spanjaarden in het bloed zit, met als gevolg dat op elke zon- en feestdag ontelbare inwoners van dit land de natuur intrekken met volledige vrijheid om alles wat zich daar beweegt neer te schieten. En dit nog doen ook! Die nog niet genoemde oorzaak is van de laatste jaren en het gevolg van de toeristen-industrie in dit land. Boomrijke gebieden langs de kusten, waar minder op vogels wordt gejaagd dan in de bergen, zijn, als je er een jaar later terugkomt, verdwenen, omdat ze plaats moesten maken voor steeds meer flatgebouwen en hotels, dicht opeen gepakt, om

aan de zonzoekers uit koudere streken des zomers en nu ook 's winters plaats te bieden. Niets wordt daarbij gespaard. De Spanjaard staat totaal anders tegenover de natuur dan bijvoorbeeld vele Nederlanders. Er is volledige vrijheid om deze te vernietigen. De speculatiebouwers kunnen rustig hun gang gaan, wát daarbij ook uit eigen belang voor de samenleving verloren gaat.

Het vorige jaar waren wij de januarimaand in Benidorm. Er was een gebied, een eind buiten de plaats zelf, dat uitsluitend voor villabouw was gereserveerd te midden van veel groen, waar ontelbare vogels hun laatste toevlucht hadden gevonden en we zelfs in deze wintermaand een lijster hoorden zingen. Men heeft alle toezeggingen met voeten getreden, de idyllische landhuizen verdwijnen nu achter de hen steeds meer insluitende enorme flatgebouwen, waarbij niet alleen het uitzicht op zee verloren ging voor de bewoners, maar ook de vogels verdwenen.

De roep van de hop

Vlak bij de plaats, waar wij verbleven, lagen nog ongerepte olijfgaarden. Men stelle zich mijn vreugde voor toen ik daar voor het eerst van mijn leven de roep van de hop vernam! Zijn lokkende stem deed ons steeds verder het pad door de olijfgaarden opgaan, echter zonder succes. Doch in elk geval nam de aanwezigheid van de levende hop nu de plaats in van de herinnering aan de dode hop, die wij nog slechts enkele maanden tevoren met een opgezette uil en een sperwer op een der „praalwagens” hadden gezien toen in de Italiaanse Povlakte het wijnfeest werd gevierd. Nooit heb ik een opgezette vogel gezien die zo'n persiflage was van een levende als deze hop, waarvan de eens zo trotse kuif slap en verformfaaid neerhing, een karikatuur van de kordate vogel, die de band van de ons zo vertrouwde „Vogelgids” siert.

Nu kwamen we wéér even in Benidorm, maar ook de olijfgaarden, waar zich onze hop destijds bevond, waren verdwenen, en de eerste stalen ge-raamten voor de hoogbouw rezen reeds op.

De grootste teleurstelling

De ergste teleurstelling kreeg ik echter juist gister in het ons nu zo vertrouwd geworden Blanes zelf. Ook in dit levende stadje wordt veel gebouwd. Tot nu toe met meer zorg dan elders. Maar elk huis langs de baai verdwijnt om plaats te maken voor „apartamentos” Een bekend hotel (waar deze laatste zomer ook vele Nederlanders een onderdak vonden en in de tuin aan de zeezijde gelegen hun maaltijden gebruikten in de schaduw van twee machtige palmen) moest er ook aan geloven. Een bord kondigde aan dat ook hier binnen afzienbare tijd een hoog nieuw hotel zal verrijzen.

Maar de twee palmen stonden daar gelukkig nog en met hun kronen van neerhangende bladeren vormden zij nog altijd twee grote groene tenten. Doch al waren er nu geen touristen meer om zich er onder te vermijden, een niet te tellen schare van Spaanse mussen had in deze palmen haar laatste toe-

vlucht genomen om er elke avond te komen zingen. Behalve de vele nu gesnoeide platanen, waarmee de boulevard omzoomd is en die geen enkel geborgen plekje bieden, en wat zeer jonge pijnen, waren deze twee palmen nog de enige mogelijkheid voor de vogeltjes om er samen te komen. Alle andere bomen waren allang aan de bouwroes ten offer gevallen.

Als het enigszins mogelijk was gingen we er tegen zonsondergang even langs. Het aantal musjes, dat daar kwam zingen, was zo groot, dat tientallen zich aan de ruwe witte muren vastklampten tot ook zij ergens een plaatsje in of op de reusachtige bladerkronen hadden gevonden. Soms kwamen kinderen bij ons staan om te weten te komen waarom we zo naar die twee palmen keken. Ze hadden het grootste plezier als we vertelden dat het om de pájaro's was. Wie keek daar nu naar! Want de Spaanse kinderen wordt bitter weinig liefde tot de natuur bijgebracht; het laatste van alles liefde voor de vogels.

De zwanezang van de zingende palmen

Terug van enige dagen afwezigheid voor een tocht naar Andorra en de Mont Serrat, was onze eerste gang in de richting van de visserhaven aan het einde van de intieme baai en natuurlijk naar onze zingende vogeltjes. De zon ging juist in grote schoonheid onder. Maar het bleef bladstil. Toen zagen we het onheil, dat geschied was. In de nu kale ruimte van de eertijds zo intieme tuin stonden de twee machtige stammen. Maar de bladerkronen waren verdwenen. Ook al opgeofferd aan de hoogbouw, waarbij schoonheid in dit land volkomen ondergeschikt is. De zang van eertijds had plaats gemaakt voor een doodse stilte. We vroegen ons af waar de vogels een nieuwe plek zouden hebben ontdekt voor hun avondzang. Boven op de heuvels ligt Blanes' beroemde plantentuin; maar hoeveel bomen daar ook staan (waaronder trotse palmen), ze hebben er geen schijn van kans want Antonio, de zorgzame tuinbaas, zal ze met alle hem ten dienste staande middelen verdrijven. Want, zo zegt men, deze vogels berokkenen niets dan schade: daarom moeten ze vernietigd worden.

De uilen van de Mont Serrat

Gelukkig kan ik eindigen met een verrassing, die we de avond tevoren hadden beleefd. Op onze terugreis van Andorra besloten we de nacht op de beroemde Mont Serrat door te brengen. Hoog tegen de hoogste spitsen van dit vreemd gevormde gebergte, niet ver van Barcelona, vindt men niet alleen kloosters en een basiliek, maar ook enige uitstekende hotels enz. voor de ontelbare bezoekers van dit geestelijk centrum van Catalonië.

Het was volle maan en toen we om een uur of negen een wandeling maakten over het plateau met de unieke uitzichtpunten was het doodstil om ons heen. Er was geen mens meer buiten behalve wij. En opeens hoorden we uit de richting van de donker begroeide bergwand een diepe fluittoon. Een echo scheen deze te herhalen. Maar achter ons in de hoog-

gelegen kloostertuin klonk meteen daarna een kort en heel fijn gefluit. Dan volgde weer die heldere, muzikale fluittoon, opnieuw gevolgd door de echo en het fijn, kort en „jong” gefluit achter ons.

Opeens wisten we het. Het was de conversatie van uilen, die waarschijnlijk in die wonderlijke, diepe fluittonen hun gevoelens vertolkten over deze verrukkelijke maanavond, welke zelfs op deze hoogte, midden in de Spaanse winter, niet koud was, maar van een zeldzame mildheid . . . Laten we hopen dat in dit gebergte, dat jaarlijks door tienduizenden pelgrims bezocht wordt, de vogels en dus ook de koningen van de nacht een veilige schuilplaats hebben gevonden.

P.S. Juist toen ik dit „vogelverhaal” voor verzending gereed had maakten mijn man en ik een wandeling over een particulier landgoed. Opeens zagen we een fladderend vogeltje, dat niet van de grond kon komen. Het bleek een Sardijns grasmusje te zijn, dat met één pootje in een dichtgeslagen vogelklem zat. We hebben het diertje kunnen bevrijden en het bleek in staat om weg te vliegen, ondanks het verwonde, zeer dunne pootje. De klem hebben we meegenomen, maar hoeveel meer klemmen zal Jaime, de tuinman, hebben uitgezet?

• *Mevrouw M. Dowdeswell-Pos, Sr. Fred. van Eedenweg 11, Bussum*

Experiment bij silo Bewusteloos gemaakte vogels omgekomen

De directie van de Coöperatieve Handels Vereniging in Veghel heeft experimenten van personeelsleden met een bedwelmingsmiddel voor niet-beschermde vogels en schadelijk wild stopgezet. Enkele inwoners van Veghel hadden 5 januari j.l. de politie gewaarschuwd dat op een terrein van de CHV en omstreken een honderdtal dode huismussen en spreuwen lag. Uit het politieonderzoek is gebleken, dat van opzet om de vogels te doden geen sprake is geweest.

Enkele technici van het bedrijf hadden een chemisch preparaat geprobeerd; de bedoeling was bij de vogels na te gaan of het zou gelukken de vogels een slaapmiddel toe dienen, waarna ze later elders in de natuur ongedeerd weer konden worden losgelaten. De strenge vorst was er de oorzaak van dat vele tientallen vogels, die na het eten van het geprepareerde voer bewusteloos raakten, van de koude omkwamen.

Het middel werd beproefd om de vee-

voeder- en graansilo's van honderden vogels te verlossen, die op de terreinen van de CHV voedsel komen zoeken. De CHV heeft tijdens het barre winterweer een invasie van vogels te verwerken. Ook vele gebouwen van boerenhoven, opslagplaatsen van voeders en grote, pluimveebedrijven op het platteland zijn tijdens vorst- en sneeuwperiodes bij de vogels in trek. De directie van de CHV in Veghel droeg geen kennis van de proeven, die onmiddellijk zijn stopgezet. Ir. F. van den Lisdonk, de plaatsvervangend directeur, zegt het middel zorgvuldig geheim te houden omdat hij vreest dat het in handen van onbevoegden tot gevaarlijk misbruik kan leiden.

Frater Simon uit Eindhoven is bijzonder blij met dit directiebesluit. Hij heeft na jaren experimenteren een soortgelijk verdovingsmiddel ontwikkeld, dat echter alleen in bijzondere omstandigheden door hem wordt toegepast, b.v. om een overmaat aan mannetjeseenden op stadsvijvers weg te vangen. Als men het middel in de landbouw zou toepassen, om vogels te vangen, zouden er strenge waarborgen moeten zijn, dat misbruik wordt uitgesloten.